

Gemeente Tholen

Beleidsplan natuur- en milieueducatie NME

Visie op NME 2008 t/m 2012

Opdrachtgever: L. de Hond, beleidsmedewerker milieu
Gemeente Tholen
Samensteller: I. Beemster, teamleider communicatie / NME
RMD West-Brabant

Tholen, 3 juli 2008

Inhoudsopgave

1. Inleiding	2
1.1 Aanleiding	2
1.2 Doel vernieuwing natuur- en milieueducatie	2
1.3 Resultaat	2
1.4 Aanpak	2
2. Kaderstelling	3
2.1 Uitgangspunten milieubeleid	3
2.2 Strategie gemeente: naar een duurzame Thoolse samenleving	3
2.3 Burgerparticipatie	3
2.4 Samenwerking met partners	3
2.5 Kaders voor natuur- en milieueducatief beleid	3
2.6 Randvoorwaarden voor de uitvoering van NME-beleid	3
2.7 Prioriteiten met betrekking tot de aanpak van NME	4
3. Stand van zaken NME Tholen	5
3.1 Actorenanalyse	5
3.2 Analyse actoren	5
3.3 Analyse doelgroepen	5
3.4 Gemeentelijke activiteiten	5
3.5 Jongerenraad Tholen	6
3.6 Provinciale activiteiten	6
3.7 Omringende gemeenten	6
3.8 Landelijke initiatieven	6
3.8.1 Landelijke campagnes	6
3.8.2 Plannen van het Rijk	7
3.9 Sterkte/zwakte analyse	7
4. Gemeentelijk beleid	8
4.1 Doel NME-meerjarenactiviteitenplan	8
4.2 Doelgroepen NME	8
4.3 Ambities NME	8
4.3.1 Relatie van NME leggen naar het milieubeleidsplan	8
4.3.2 Thematisch gericht programma NME	8
4.3.3 Koppeling NME aan Natuur- en Milieucommunicatie / NMC	9
4.3.4 Samenwerkingsproces stapsgewijs aanpakken	9
4.3.5 Structurele aanpak van NME-activiteiten	9
4.3.6 Burgerparticipatie	9
4.4 Vertaling ambities in doelstellingen	10
4.5 Strategie / werkwijze	10
5. Meerjaren uitvoeringsplan 2008-2012	11
5.1 Opzet meerjaren uitvoeringsplan	11
5.2 Structurele activiteiten	11
5.3 Landelijke en provinciale NME-campagnes	11
5.4 Communicatie	11
5.5 Educatie	11
5.6 Thema's NME	12
5.6.1 Natuurrijke leefomgeving	12
5.6.2 Waterrijke leefomgeving	12
5.6.3 Gezonde en duurzame leefomgeving	12
5.6.4 Schone leefomgeving	13
6. Activiteitsvoorstel 2008	14
6.1 Aanpak	14
6.2 Uitvoering stappenplan gestructureerd overleg NME (actie 1 en 5)	14
6.3 Structurele taken gemeente organiseren (actie 2 en 3)	15
6.4 Uitvoering jaarprogramma NME 2008 (actie 4)	15
Bijlagen	17
Bijlage 1. Mogelijke scenario's NME	18
Bijlage 2. Landelijke NME-acties en campagnes	20
Bijlage 3. Actorenoverzicht NME Tholen	24
Bijlage 4. Literatuuroverzicht	28

1. Inleiding

1.1 Aanleiding

De gemeente Tholen heeft in het milieubeleidsplan "Samen op weg naar meer duurzaamheid 2003-2008" drie duurzaamheidsstrategieën opgenomen. Duurzaam handelen is één van die strategieën. Hiermee wil de gemeente bijdragen aan een verduurzaming van de Thoolse samenleving. Een van de benoemde activiteiten is het vernieuwen van het beleid ten aanzien van natuur- en milieueducatie.

1.2 Doel vernieuwing natuur- en milieueducatie

Met de aanpak van natuur- en milieueducatie binnen de gemeente wordt ingezet op het vergroten van kennis en het veranderen van houding en gedrag bij onder meer kinderen (onderwijs), inwoners en bedrijfsleven.

Het opstellen van een beleidsplan natuur en milieueducatie, aangevuld met een meerjarig activiteitenplan is de eerste stap tot vernieuwing van natuur- en milieueducatie in de gemeente.

1.3 Resultaat

Dit NME-beleidsplan geeft inzicht in:

- Een voorstel voor vernieuwend NME-beleid voor de gemeente Tholen met een haalbaar ambitieniveau.
- Een voorstel voor het beleid ten aanzien van NME in de gemeente Tholen voor de periode 2008 - 2012 plus een activiteitenplan voor het jaar 2008.
- Inzicht in de stand van zaken van het huidige NME-beleid en bestaande activiteiten NME binnen de gemeente Tholen.

1.4 Aanpak

De gemeente Tholen heeft er voor gekozen om het opstellen van het beleidsplan natuur- en milieueducatie uit te besteden aan een extern bureau. Het NMEerpunt West-Brabant heeft daarom dit beleidsplan natuur- en milieueducatie opgesteld.

Bij het tot stand komen van het plan is door het NMEerpunt zeer nauw samengewerkt met de gemeente Tholen. Ook (externe) organisaties die op het terrein van NME actief zijn, werden geraadpleegd.

Alle betrokkenen hebben deelgenomen aan het planproces. Dit is gebeurd middels een workshop, een interviewronde en werkgroepbijeenkomsten. Betrokken partijen die niet deelnamen in de workshop zijn betrokken in het (beleids)proces door interviews / gesprekken met sleutelfiguren.

2. Kaderstelling

2.1 Uitgangspunten milieubeleid

In het milieubeleidsplan 'Samen op weg naar meer duurzaamheid, Zorgen voor het Thools milieu van morgen' heeft de gemeente voor het thema duurzame ontwikkeling gekozen als overkoepelend thema en vertrekpunt. In een definitie is neergelegd wat de kern is van het milieubeleid: het voortdurend verbeteren van de kwaliteit van de Thoolse leefomgeving voor wonen, werken en recreëren door kwaliteit, samenwerking en integratie van het milieu-aspect. Vanuit deze definitie is als strategisch doel geformuleerd: Tholen wil een complete, duurzame en leefbare gemeente zijn voor wonen, werken en leven. Om dit te bereiken heeft de gemeente op drie terreinen strategieën voor duurzaamheid geformuleerd: voor ruimtelijke ontwikkeling, voor bedrijvigheid en voor de Thoolse samenleving.

In het kader van het formuleren van ambities en doelstellingen voor NME is met name de strategie voor een duurzame samenleving van belang.

2.2 Strategie gemeente: naar een duurzame Thoolse samenleving

De gemeente heeft op drie manieren invulling gegeven aan de strategie om de Thoolse samenleving te verduurzamen: ten eerste kiest ze voor een meer gestructureerde aanpak van milieucommunicatie, ten tweede wil ze de natuur- en milieueducatie vernieuwen en ten derde wil ze de aandacht vergroten voor het meedenken (dialogiseren) en coproductie (meerwerken).

2.3 Burgerparticipatie

De gemeente Tholen is voorstander van burgerparticipatie. Voor een actieve invulling van de participatieve stijl voor de totstandkoming van zowel beleidsplan als het meerjarenactiviteitenplan natuur- en milieueducatie dient een interactieve vorm gevonden te worden om burgers en burgergroeperingen bij de planvorming en uitvoering van NME te betrekken.

2.4 Samenwerking met partners

De gemeente is zich bewust van het feit dat er van vele kanten aangedrongen wordt op een structurele aanpak van natuur- en milieueducatie. Niet alleen vanuit de gemeenteraad is er op aangedrongen, ook vanuit de toekomstige partners is de wil er om in de toekomst samen te werken aan een structureel en aantrekkelijk programma van activiteiten. De gemeente neemt de regie van het proces op zich om te komen tot een constructieve samenwerking. Vandaar dat er gekozen is voor een stappenplan in deze samenwerking. In dat proces zal gekozen moeten worden voor onder andere de samenwerkingsvorm van gemeente met partners, de verdeling van middelen en de inzet van personen. Dit alles binnen de kaders die de gemeente vastgesteld heeft voor de uitvoering van het NME-beleid.

2.5 Kaders voor natuur- en milieueducatief beleid

Het beleidsveld NME dient verankerd te worden in de gemeentelijke processen. Daarvoor zal er een integratie van het NME-beleid met andere beleidsvelden binnen de gemeente plaats dienen te vinden. In het meerjarenplan NME zullen dan ook de activiteiten die de gemeente al ondernomen heeft op het terrein van duurzaamheid een plaats moeten krijgen. De bedoeling is het NME-beleid zo in te richten dat voor de komende jaren duidelijk is hoe de gemeente omgaat met door haar te initiëren NME-activiteiten.

De uit te voeren NME-activiteiten zullen in moeten spelen op lokale (beleids)ontwikkelingen op het terrein van milieu.

De interessante landelijke campagnes zullen ook in het Thoolse NME-beleid een plaats moeten krijgen op voorwaarde dat ze moeten passen in het lokale beleid.

In het kader van de uitvoering stelt de gemeente zich ten doel om elk jaar minimaal twee NME-activiteiten uit te voeren. Welke NME-activiteiten wordt afhankelijk gesteld van de behoefte van de doelgroepen.

2.6 Randvoorwaarden voor de uitvoering van NME-beleid

De gemeente beschikt over beperkte middelen en beperkte personele tijd om het NME-beleid uit te voeren. Voor wat betreft de personele inzet wil de gemeente vooral inzetten op de regiefunctie. Dat betekent dat gezocht zal worden naar samenwerking met partners op het terrein van de uitvoering. Deze samenwerking wil de gemeente voor de langere termijn consolideren door NME-activiteiten gezamenlijk te ondernemen en te bundelen. De gemeente ziet een bestendige samenwerking als een randvoorwaarde voor de uitvoering.

2.7 Prioriteiten met betrekking tot de aanpak van NME

De visie op NME voor de komende periode van 2008 tot en met 2012 moet voor de gemeente een goede samenwerking opleveren met de partners. In de gemeente Tholen zijn de laatste jaren vele initiatieven gestrand om het NME van de grond te laten komen. De gemeente heeft als eerste prioriteit de samenwerking tussen gemeente en partners en partners onderling constructief te laten verlopen. In dit NME-beleidsplan worden drie scenario's beschreven om dit doel te kunnen behalen. De gemeente zal samen met de partners kiezen voor een van de scenario's (eventueel aangepast) en ook zorgdragen voor een goede inbedding en organisatie van het gekozen scenario.

De gemeente heeft in 2006 en 2007 voor ondernemers duurzaamheids cursussen opgezet. De gemeente wenst deze zeer succesvolle activiteit opnieuw op de NME-agenda te plaatsen.

In het kader van het thema afval wenst de gemeente de communicatieactiviteiten rond de afvalinzameling in de gemeente te combineren met NME-activiteiten. Daarbij moet niet alleen gedacht worden aan de reguliere afvalinzameling maar ook aan acties rondom zwerfafval in de meest brede zin. Vanuit de Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie (ZLTO) wordt bijvoorbeeld aangedrongen op een aanpak van het zwerfafval in de gemeente Tholen. Ook binnen het project Local Boards is aandacht voor (zwerf)afval in de leefomgeving.

De inzet van Stichting Platform Leefbaar Platteland Tholen is in de voorbereiding van dit NME-beleidsplan ruim aan de orde gekomen. Het gebouw Scaldis Naturalis biedt vele mogelijkheden voor exploitatie. Enkele partners voor NME maken ook gebruik van deze ruimte. Duidelijk is dat de verantwoordelijkheid voor de exploitatie ligt bij het bestuur van de Stichting PLPT als eigenaar van het gebouw.

3. Stand van zaken NME Tholen

3.1 Actorenanalyse

Bij de inventarisatie en analyse van de actoren NME blijkt dat er een aantal organisaties in de provincie Zeeland en op Tholen actief zijn. In het schema is een onderscheid gemaakt naar mogelijke samenwerkingspartners, betrokkenen bij NME en de doelgroepen voor NME. Het schema is niet uitputtend.

	Partners	Betrokkenen	Doelgroepen voor NME
Gemeente Tholen	Natuurvereniging Tholen	- Wethouder Milieu Tholen - Gemeenteraad Tholen	Burgers
	St. Platform Leefbaar Platteland Tholen (Multifunctioneel Centrum Scaldis Naturalis)	Gemeente Tholen: afdelingen groen, afval, verkeer, water, milieu, communicatie	Basisscholen
	Kinderboerderij en Heemtuin 't Lamsoortje	Jongerenraad	Voortgezet Onderwijs
			Scoutinggroepen
			Ondernemers
			Recreanten
Provincie Zeeland	IVN Consulentenschap Zeeland	Provincie Zeeland	
	Nationaal Park Oosterschelde		
	Staatsbosbeheer Regio Zuid		
	Zeeuwse Milieufederatie		
	St. Het Zeeuwse Landschap		
	St. Landschapsbeheer Zeeland		
	COS		
	Waterschap Zeeuwse Eilanden		
	Zeeuwse NME-centra		
Landelijk		West-Brabantse MEC's	
		Landelijke organisaties op terrein NME	

3.2 Analyse actoren

Uit de inventarisatie en analyse van de actoren NME blijkt dat er de volgende zeer betrokken organisaties in de op Tholen en in Zeeland actief zijn:

Op Tholen zijn drie partners actief die vanuit de Thoolse samenleving opereren. Dat zijn: de Natuurvereniging Tholen, Stichting Platform Leefbaar Platteland Tholen (exploiteert gebouw Scaldis Naturalis) en Kinderboerderij en Heemtuin 't Lamsoortje (zie de bijlage voor een beschrijving).

In de provincie Zeeland zijn de volgende organisaties op NME-terrein actief: IVN Consulentenschap Zeeland, het Milieu Educatie Centrum De Bevelanden, de Zeeuwse Milieufederatie, Waterschap Zeeuwse Eilanden, Staatsbosbeheer regio Zuid, Nationaal Park Oosterschelde, Stichting Het Zeeuwse Landschap, Evides, Brabant Water en COS (zie de bijlage voor een beschrijving).

3.3 Analyse doelgroepen

De gemeente heeft voor haar NME-activiteiten de volgende doelgroepen onderscheiden:

- jeugd van 4 tot en met 12
- jongeren van 13 tot en met 18
- ondernemers
- burgers
- recreanten.

De jeugd en jongeren zijn te bereiken via het basisonderwijs, voortgezet onderwijs en scouting.

3.4 Gemeentelijke activiteiten

In de gemeentelijke organisatie zijn verschillende ambtenaren betrokken bij activiteiten die onder de noemer NME geschaard kunnen worden. Actief bij de totstandkoming van dit NME-beleidsplan waren de disciplines Milieu, Groen, Water, Verkeer, Afval, Onderwijs, Recreatie en Communicatie. Voor het uitvoeren van activiteiten blijkt dat de kennis over de Thoolse samen-

leving van groot belang is zoals de samenstelling van de doelgroep en de agenda van uitvoering van gemeentelijke taken. De ambtenaren van de gemeente zijn inhoudelijk goed op de hoogte van de wensen van de Thoolse samenleving. Het gericht sturen op een gemeentelijke agenda voor NME-activiteiten heeft dan ook de voorkeur. De agenda dient dan ook in een samenspel van gemeente met de doelgroepen opgesteld te worden om zo tot een goed evenwicht te komen en de doelgroepen niet te overvoeren met educatieve activiteiten.

3.5 Jongerenraad Tholen

De Jongerenraad is als aanspreekpunt voor de doelgroep jongeren gebruikt bij de inventarisatie. NME is niet een onderwerp dat hoog op de agenda staat van de jongeren. Wel blijken er mogelijkheden om het te combineren met interesses die er wel zijn. De Jongerenraad kan met haar eigen activiteiten een bepaalde rol hebben al is bij voorbaat nog niet duidelijk welke. Van belang zijn concrete voorbeelden die de jeugd aanspreken. Een rol hierbij is weggelegd voor de ambtenaar die de Jongerenraad ondersteunt. Deze ambtenaar kan toetsen of de richting en denkwijze matchen. NME-thema's die genoemd werden zijn: verkeer en vervoer, milieu en duurzaamheid en internationale samenwerking.

3.6 Provinciale activiteiten

De provincie beschikt over een Nota Natuur- en Milieueducatie 'Op weg naar een meer duurzame samenleving' uit 2000. Op het terrein van NME geeft de provincie subsidie aan het IVN voor het uitvoeren van NME-activiteiten in de gehele provincie Zeeland. Het IVN is betrokken bij alle Milieueducatieve centra in de provincie: Samenwerkingsverband De Bevelandse gemeenten, Schouwen-Duiveland en Zeeuws-Vlaanderen. De laatste heeft onlangs een startsubsidie ontvangen. Voor het uitvoeren van bepaalde activiteiten zijn er de afgelopen jaren diverse subsidies beschikbaar gesteld, onder andere voor duurzaamheid.

De provincie heeft subsidie beschikbaar voor vernieuwende, niet-structurele projecten op het terrein van NME. Zo'n project moet goed passen binnen het beleid van de provincie dat verwoord is in de Nota 'Op weg naar een meer duurzame samenleving'.

Vanaf mei 2002 is de Oosterschelde een officieel Nationaal Park. Er is een overlegorgaan verantwoordelijk voor het functioneren van het Nationaal Park. Het instellen van een Nationale Park gebeurt vanuit een internationale afspraak om grote natuurgebieden te behouden, waarin één of meer belangrijke ecosystemen voorkomen. Nationale Parken in Nederland hebben vier doelstellingen: natuurbehoud en -ontwikkeling, natuurgerichte recreatie voorlichting en educatie en wetenschappelijk onderzoek. Voor interessante projecten die bijdragen aan de doelstellingen van Nationaal Park Oosterschelde is er een mogelijkheid om subsidie aan te vragen. Het project moet wel aan verschillende voorwaarden voldoen.

3.7 Omringende gemeenten

De Bevelandse gemeenten werken samen in het MEC in Goes. Ooit in het verleden was de gemeente Tholen betrokken bij de oprichting van dit centrum. Maar gezien de afstand tot Goes, met de Oosterschelde er tussen, heeft de gemeente toen formeel afgezien van deelname. In Zeeland blijken vier NME-centra te functioneren. Dat zijn het MEC De Bevelanden in Goes, MIC/MEC Walcheren in Vlissingen, MEC Schouwen-Duiveland in Renesse en het MEC Zeeuws-Vlaanderen (Natuur&Zo) in Terneuzen.

In het West-Brabantse zijn de afgelopen twee jaar zowel in Roosendaal als in Bergen op Zoom milieueducatieve centra opgericht: in de gemeente Bergen op Zoom functioneert een digitaal MEC: het Educatie+punt met een NuMenu voor scholen.

Tenslotte zijn er in de regio ook enkele bezoekerscentra; een voorbeeld is het bezoekerscentrum De Kraaijenberg in Bergen op Zoom.

Voor de gemeente Tholen kunnen de omringende milieu educatieve centra en/of bezoekerscentra interessant zijn om mee samen te werken.

3.8 Landelijke initiatieven

3.8.1 Landelijke campagnes

In Nederland zijn er vele initiatieven die zorg hebben voor het milieu in brede zin. Er blijken dan ook vele gesubsidieerde organisaties te zijn die op vele terreinen actief zijn. Voor een overzicht: zie de bijlage. Landelijke campagnes hebben het voordeel dat er al ruime ervaring opgedaan is met het uitvoeren van NME-activiteiten voor verschillende doelgroepen. Door een landelijke NME-activiteit te vertalen naar de lokale situatie kan gebruik gemaakt worden van diverse ondersteunende middelen zoals lesmateriaal, publiciteit en scholing.

In 2007 heeft de gemeente Tholen meegedaan aan de landelijke Week van de Vooruitgang. Ook voor wat betreft de boomfeestdag zijn er verschillende scholen die deze activiteit op de agenda hebben gezet.

3.8.2 Plannen van het Rijk

Het kabinet stelt de komende vier jaar 20 miljoen euro beschikbaar om NME te versterken. Dat staat in de nota 'Kiezen, leren, meedoen', waarmee de ministerraad op 15 februari 2008 heeft ingestemd. Volgens het kabinet zijn de komende jaren belangrijk voor een echte doorbraak naar een duurzamere samenleving. NME kan bijdragen aan de kennis en de acties die daarvoor nodig zijn. Het kabinet stelt vast dat er al veel initiatieven op dit gebied zijn, maar niet over het hele land. Ook blijkt de informatie over natuur en milieu niet voor iedereen aantrekkelijk genoeg. Dat geldt vooral voor jongeren. De voorstellen zijn:

- de inhoudelijke hoofdlijnen van natuur- en milieukennis uitwerken;
- nascholingscursussen voor leraren en docenten stimuleren;
- ieder schoolkind minimaal een keer per jaar een natuur- en milieuactiviteit aanbieden;
- met actuele en aansprekende werkvormen aansluiten bij de informatiesamenleving;
- het bedrijfsleven betrekken om meer mensen te bereiken;
- een database/website opzetten om vraag en aanbod dichter bij elkaar te brengen.

Deze plannen van het rijk ondersteunen de voornemens van de gemeente Tholen om NME op de kaart te zetten. Voor de uitvoering van NME is het interessant om aansluiting te zoeken.

3.9 Sterkte/zwakte analyse

Bij de inventarisatie van de stand van zaken van NME zijn de volgende zaken opvallend te noemen:

- De beoogde samenwerkingspartners willen graag meewerken en meedenken met het aanpakken van NME in en voor de gemeente Tholen.
- De gemeenteraad van Tholen vindt NME belangrijk en heeft dit opnieuw op de Thoolse kaart gezet. Gelijktijdig zijn hiervoor middelen beschikbaar gesteld.
- Onder voorwaarden is er een ruimte – het multifunctioneel centrum (MFC) Scaldis Naturalis bij Sint-Maartensdijk - beschikbaar waar NME-activiteiten uitgevoerd kunnen worden en waar exposities en dergelijke georganiseerd kunnen worden. De discussie over het exploiteren van deze ruimte heeft de afgelopen jaren geleid tot een incidentele uitvoering van NME-activiteiten in dit centrum. Wel maakt Staatsbosbeheer gebruik van het multifunctioneel centrum (MFC). Structurele uitvoering van NME-activiteiten hebben hier nog niet plaats gevonden. De Stichting PLPT als eigenaar van het gebouw, zoekt financiële middelen voor exploitatie.
- Positief is dat door diverse organisaties NME-activiteiten uitgevoerd worden zoals natuurwandelingen door de Natuurvereniging Tholen (in samenwerking met Staatsbosbeheer en de VVV).
- De afgelopen jaren heeft het IVN vrijwel geen IVN-activiteiten uitgevoerd in of voor de gemeente Tholen. Het IVN ontvangt subsidie van de provincie voor het uitvoeren van NME-activiteiten in de provincie Zeeland. IVN heeft wel samenwerking gezocht. Daarnaast zoekt het IVN naar mogelijkheden om slagvaardiger te kunnen zijn.
- Het IVN voert binnen het OLAZ-verband ook afvalactiviteiten uit. Zij krijgen van OLAZ (en dus van alle 13 Zeeuwse gemeenten samen) na indiening van een werkplan voor uitvoering van hun activiteiten maximaal € 20.000,-. De gemeente Tholen is een van de aandeelhouders van OLAZ en dus ook deelnemer in dit verband. In het verleden is er bijvoorbeeld een afvalfietstocht georganiseerd. Het IVN heeft recent een activiteitenplan voor 2008 bij het OLAZ ingediend.
- In Goes staat een milieu educatief centrum dat ooit is gestart met de steun van de gemeente Tholen. Tholen heeft er toen voor gekozen om niet verder deel te nemen in deze samenwerking. Er is geen samenwerking met enig milieu educatief centrum.
- De gemeente Tholen heeft in 2006 samen met de provincie Zeeland het Ei van Columbus gewonnen. De prijs is gewonnen voor het preventieproject Duurzaam Ondernemen Tholen. Doel van dit project was Thoolse ondernemers aan te zetten tot een duurzame milieuverbetering waarbij gebruik werd gemaakt van de Milieubarometer.

4. Gemeentelijk beleid

4.1 Doel NME-meerjarenactiviteitenplan

De gemeente Tholen wil in de jaren 2008 tot en met 2012 een NME-activiteitenplan met partners uitvoeren dat is gebaseerd op een gedragen NME-beleidsplan 2008 - 2012.

4.2 Doelgroepen NME

De gemeente heeft al in een eerder stadium aangegeven dat de prioriteit voor NME ligt bij de doelgroep kinderen. Basis hiervoor vormt het onderzoek, verwoord in de nota 'Hoe duurzaam is NME', waarin wordt bevestigd dat NME op basisscholen van groot belang is. Tevens wil de gemeente voortgaan met haar duurzaamheidsbeleid richting de ondernemers. In de workshop met de samenwerkingspartners zijn voor het NME in de gemeente Tholen de volgende doelgroepen geprioriteerd: basisonderwijs (4 – 12 jaar), voortgezet onderwijs (scholieren van 12 – 18 jaar) en burgers. Daarnaast is het bedrijfsleven als een belangrijke factor in de samenwerking genoemd.

4.3 Ambities NME

De gemeente wil bijdragen aan een verduurzaming van de Thoolse samenleving. De afgelopen jaren verbreedt de aandacht voor natuur- en milieueducatie (NME) zich tot leefmilieu / leefbaarheid en duurzaamheid. Algemeen is de Thoolse doelstelling voor NME als volgt te formuleren: 'Het op gang brengen van NME activiteiten/processen, zodat de burgers van de gemeente Tholen meer inzicht krijgen in de eigen bijdrage aan een duurzame leefomgeving en het belang hiervan.'

Duurzaamheid is zaak van de samenleving zelf: naast de burgers hebben maatschappelijke organisaties, onderwijs en het bedrijfsleven daar ieder een eigen verantwoordelijkheid in. De organisaties zijn in dit kader belangrijke samenwerkingspartners. Het gaat om een balans tussen economische, sociale, culturele en ecologische processen. Dat vraagt een verdergaande bewustwording van en samenwerking tussen al die partijen, met als doel in de samenleving processen voor duurzaamheid en gedragsverandering te bevorderen. Door middel van natuur- en milieueducatie en -communicatie kan de lokale overheid haar rol als stimulator van de duurzame samenleving vormgeven.

4.3.1 Relatie van NME leggen naar het milieubeleidsplan

De gemeente beschikt over een milieubeleidsplan. Daarin wordt een impuls gegeven aan het Thoolse milieubeleid. De gemeente richt zich in dit plan op duurzame ruimtelijke ontwikkeling, bedrijvigheid en handelen. Voor elk milieuthema zijn er doelstellingen en actiepunten gekozen. Door NME te koppelen aan het milieubeleid kiest de gemeente consistent voor een relatie met thema's die in de gemeente hoog op de milieugenda staan.

Voornemen:

De gemeente kiest er voor om haar NME te koppelen aan haar milieubeleid. Dit betekent dat in het bijzonder het accent duurzaamheid de agenda zal bepalen.

4.3.2 Thematisch gericht programma NME

De gemeente kiest voor een thematisch gericht programma voor natuur- en milieueducatie waarin activiteiten gebundeld aangeboden worden. Richting de doelgroepen geeft dat een programma dat niet eenmalig is, maar steeds herhalend, continu op het netvlies blijft. Op deze manier heeft NME meer kans om een bijdrage te leveren aan een duurzame samenleving en leefomgeving. In de workshop met betrokkenen in de provincie Zeeland bij NME werden de volgende thema's gekozen en op volgorde van prioriteit gezet: Water, Groen/Natuur, Afval en Energie/Klimaat.

Voornemen:

In het meerjarenprogramma NME worden activiteiten opgezet binnen de volgende vier thema's:

- Waterrijke leefomgeving;
- Natuurrijke (groene) leefomgeving;
- Schone leefomgeving;
- Gezonde en duurzame (milieukwaliteit) leefomgeving.

Deze thema's sluiten aan bij de beleidsontwikkelingen op het gebied van milieu en duurzaamheid.

4.3.3 Koppeling NME aan Natuur- en Milieucommunicatie / NMC

Het Verdrag van Aarhus regelt het recht op toegang tot milieu-informatie. De richtlijn is sinds 14 februari 2005 geïmplementeerd via de Wet uitvoering Verdrag van Aarhus (Staatsblad 2005, nr. 66). Dit heeft tot aanpassingen in o.a. de Wet Milieubeheer (Wm) en de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) geleid. Dit betekent dat gemeenten milieu-informatie actief openbaar maken.

Door het koppelen van de communicatie over milieuonderwerpen aan NME betekent dit dat de agenda voor NME-activiteiten afgestemd kan worden op de actualiteit van de milieugenda.

Voornemen:

Door de burgers actief te betrekken bij hun leefomgeving is de waardering van de kwaliteit van de leefomgeving vaak hoger. Deze betrokkenheid van de burger kan gestimuleerd worden door bewustwording van de eigen bijdrage aan de eigen leefomgeving.

Door burgers op de hoogte te houden van de activiteiten van de gemeente Tholen over milieu met daaraan gekoppelde activiteiten op het gebied van NME is er meerwaarde te behalen aan communicatieve kracht.

4.3.4 Samenwerkingsproces stapsgewijs aanpakken

De gemeente Tholen heeft geen NME-beleid. In het verleden zijn er diverse pogingen gedaan om NME gestructureerd van de grond te krijgen. De beoogde partners voor NME hebben allemaal positief gereageerd op het voorstel om NME-beleid en -activiteiten in de gemeente Tholen uit te voeren.

Uitgangspunt bij het meerjarenprogramma NME is dat de gemeente Tholen samenwerkt met maatschappelijke organisaties, onderwijsinstellingen en het bedrijfsleven.

Voornemen:

De gemeente Tholen neemt het voortouw in het samenbrengen van de partners voor een actief NME-programma voor de gemeente en al haar kernen. De gemeente wil dit planmatig uitvoeren in samenwerking met de partners. De gemeente neemt de regie voor NME in handen.

4.3.5 Structurele aanpak van NME-activiteiten

Binnen de gemeente Tholen zullen structurele activiteiten plaats moeten vinden om natuur- en milieueducatie in te bedden binnen de gemeentelijke organisatie, het maatschappelijke leven en om de voortgang te garanderen.

Voornemens:

De volgende structurele activiteiten op te zetten:

- Jaarlijks reserveren in de gemeentelijke begroting van capaciteit (personeel en middelen) voor NME;
- Voorbereidingen voor een uitvoeringsprogramma te starten zodat er voor meerdere jaren een activiteitenprogramma NME wordt samengesteld;
- De gemeente regelt de regievoering van NME middels een afsprakenkader over de werkwijze van het georganiseerde overleg met de (toekomstige) partners en de afnemers. Dit betreft zowel de procedurele kant alsook de inhoudelijke kant van de regievoering;
- Starten van regulier overleg met de samenwerkingspartners binnen en buiten de gemeente Tholen plus het onderhouden van die contacten. (Dit geldt ook voor degenen binnen de gemeentelijke organisatie die zich bezig houden met bijvoorbeeld groen, water, vervoer, recreatie, communicatie en schone leefomgeving);
- Zoeken van sponsors bij de uitvoering van verschillende NME-activiteiten in de gemeente Tholen;
- Benutten van eventuele subsidiemogelijkheden.

4.3.6 Burgerparticipatie

De gemeente Tholen is voorstander van burgerparticipatie. Een breed samengestelde commissie die betrokken wordt bij de voorbereiding en uitvoering van NME is uit oogpunt van betrokkenheid en het verkrijgen van draagvlak uitstekend te gebruiken voor een effectief traject. Daarbij kan de ureninvestering van de gemeente beperkt blijven. De gemeente is regievoerder in het traject. In het overleg van deze commissie dient het draagvlak voor de te nemen beslissingen over de oplossingsrichtingen een van de vaste punten van bespreking zijn.

Voornemen:

Er zal een breed samengestelde commissie NME onder regie van de gemeente worden ingesteld. Deze commissie adviseert de gemeente over het NME-beleid en -activiteiten.

4.4 Vertaling ambities in doelstellingen

De gemeente stelt voor meerdere jaren een NME-programma op in overleg met de samenwerkingspartners op het gebied van NME. In de bijlagen is een voorstel opgenomen voor drie scenario's om te komen tot een werkbaar uitvoering.

De gemeente stelt een breed samengestelde commissie NME in. In deze commissie participeren de samenwerkingspartners, uitvoerders en vertegenwoordigers van de doelgroepen. Deze commissie adviseert de gemeente over het NME-beleid en -activiteiten.

De vertaling van de ambities levert de volgende doelstellingen op:

- a. De gemeente vertaalt samen met de partners, uitvoerders en vertegenwoordigers van de doelgroepen het meerjarenprogramma NME in een activiteitenprogramma. Het gaat daarbij om een concreet uitvoeringsprogramma met activiteiten voor het eerste jaar, met een doorkijk naar de volgende jaren.
- b. Met de uitvoering van activiteiten aan te haken bij landelijke en provinciale initiatieven in het kader van natuur en milieu en rekening te houden met de activiteiten die de samenwerkingspartners op het gebied van NME van plan zijn te gaan uitvoeren.
- c. De activiteiten die samenhangen met de regie op de uitvoering van NME zullen structureel en regelmatig plaatsvinden. Dat kan vertaald worden in het inbedden van NME in de gemeentelijke organisatie, het regelmatig overleg voeren met de samenwerkingspartners, het regelmatig overleg voeren met vertegenwoordigers van de doelgroepen en het ondersteunen en uitvoeren van de communicatie over uit te voeren activiteiten.
- d. De regievoering van NME dient vertaald te worden in een procesmatige en procedurele aanpak. De gemeente dient helder te communiceren over de wijze waarop de budgetten en middelen verdeeld worden, de wijze waarop de gemeente samenwerkt met de partners en de randvoorwaarden waar het beleid en de vertaling daarvan aan gebonden zijn.

4.5 Strategie / werkwijze

De huidige stand van zaken rondom NME in de gemeente Tholen vraagt om een haalbare strategie en werkwijze. Dat is ook de reden dat de gemeente er nu niet voor kiest om een concreet activiteitenprogramma voor 2008 tot en met 2012 gereed te hebben. De gemeente kiest voor een procesmatige aanpak. Deze keuze moet er voor zorgen dat aan alle partners en initiatieven in het kader van natuur- en milieueducatie recht wordt gedaan. De gemeente wil daarmee draagvlak creëren voor een vernieuwend NME-beleid met interessante activiteiten.

De procesmatige aanpak wordt vertaald in de volgende werkwijze:

- a. Vanaf 2008 vindt gestructureerd overleg plaats met de organisaties die op het terrein van NME werkzaam zijn. Als resultaat zal dat op moeten leveren een Commissie NME die een gesprekspartner vormt voor de gemeente voor NME-beleid en activiteiten.
- b. In 2008 regelt de gemeente de structurele zaken rond NME zoals het leggen van de regie in de gemeentelijke organisatie, het opstellen van een afsprakenkader voor het georganiseerde overleg met zowel partners als afnemers, het uitvoeren van het secretariaat van de Commissie en de communicatie over het NME-programma.
- c. In 2008 voert de gemeente in ieder geval, als vervolg op eerder gemaakte afspraken, een aantal activiteiten uit. Dit zijn de Boomfeestdag, een actie zwerfvuil/afval en de cursus duurzaam ondernemen. (zie Hoofdstuk 6, paragraaf 4).
- d. De gemeente stelt elk jaar, in overleg met de commissie NME, een activiteitenplan NME op voor het daaropvolgende jaar.

Het doel van het gestructureerde overleg, de commissie NME, is dat de gemeente beschikt:

- over een adviserende kring deskundigen ten behoeve van NME zowel op het terrein van beleid als activiteiten;
- over partners die constructief meedenken en actief NME-activiteiten in de gemeente Tholen uitvoeren;
- over vertegenwoordigers van de doelgroepen die meedenken over mogelijkheden, haalbaarheid en interesse.

Aan de commissie NME nemen zowel partners als vertegenwoordigers van de doelgroepen deel.

5. Meerjaren uitvoeringsplan 2008-2012

5.1 Opzet meerjaren uitvoeringsplan

De volgende onderdelen bepalen de inhoud van het meerjarenplan NME:

- structurele activiteiten,
- landelijke en provinciale NME-campagnes,
- (ondersteunende) communicatie,
- educatie en
- thema's NME.

In de volgende paragrafen worden deze onderdelen uitgewerkt.

5.2 Structurele activiteiten

Binnen de gemeente Tholen zullen structurele activiteiten plaats moeten vinden om de natuur- en milieueducatie in te bedden binnen het maatschappelijke leven en om de voortgang ervan te garanderen.

Onder structurele activiteiten kan worden verstaan:

- de regie op zich nemen van NME,
- het oprichten, werken met en ondersteunen van de Commissie NME;
- contacten onderhouden met de samenwerkingspartners NME binnen en buiten de gemeente Tholen;
- het adviseren en doorsluizen van vragen over NME van burgers, scholen, organisaties naar betreffende organisaties en/of instellingen (doorgeefluikfunctie);
- inventariseren en actualiseren van de NME-activiteiten en -middelen binnen de gemeente Tholen en daarover communiceren.

Tenslotte zal een tussentijdse (2011) en eindevaluatie (2013) van dit beleid plaatsvinden.

5.3 Landelijke en provinciale NME-campagnes

Door te kiezen voor een meerjarenprogramma dat gebaseerd is op landelijke en provinciale initiatieven voor campagnes op gebied van milieu en duurzaam gebruik van de leefomgeving, ontstaat er een scala van NME-activiteiten die elkaar versterken. Zie voor mogelijke concrete campagnes bijlage 2.

5.4 Communicatie

In principe vormen alle burgers (en bezoekers/recreanten) van de gemeente Tholen de doelgroep. Deze doelgroep als geheel is te omvangrijk. Voorgesteld wordt om de doelgroep altijd nader te specificeren. De keuze van de doelgroepen en de bijbehorende communicatie is afhankelijk van het thema, de activiteit en communicatiedoelstellingen. Door de burgers actief te betrekken bij hun leefomgeving is de waardering van de kwaliteit van de leefomgeving vaak hoger. Deze betrokkenheid van de burger kan gestimuleerd worden door bewustwording van de eigen bijdrage aan de eigen leefomgeving.

Een belangrijk communicatiemiddel dat de gemeente Tholen zal inzetten om de burger op de hoogte te houden van de activiteiten op het gebied van natuur- en milieueducatie is een aparte webpagina NME op de gemeentelijke website. Op deze webpagina kunnen de natuur- en milieueactiviteiten van de samenwerkingspartners ook vermeld worden. Zo ontstaat er een consistent beeld van alle NME-activiteiten die in de gemeente plaatsvinden en het levert een service naar de samenwerkingspartners.

5.5 Educatie

De E in NME betekent al dat het vooral gaat om activiteiten op het terrein van educatie. Educatieve activiteiten zijn altijd activiteiten waarbij kinderen en/of volwassenen iets leren. De educatieve activiteiten, die plaatsvinden tijdens de NME-activiteiten, kunnen uitgevoerd worden door allerlei organisaties, die inhoudelijk over een bepaald onderwerp de nodige kennis bezitten. Dit kan variëren van gastcolleges, rondleidingen tot lezingen en workshops. Middelen die ingezet kunnen worden voor educatie zijn bijvoorbeeld leskisten, lesbrieven, Dvd's, scholenprojecten, folders etc.

Het voornemen is er om per thema van het meerjarenplan een lijst met beschikbare educatieve middelen samen te stellen en op de webpagina NME van de gemeentelijke website te plaatsen. Ook van de organisaties die educatieve activiteiten uitvoeren kan informatie worden opgenomen.

Het middel educatie is vooral geschikt voor leerlingen van het basis- en voortgezet onderwijs, scoutinggroepen, recreanten in de regio, jonge gezinnen en ouderen met kleinkinderen.

5.6 Thema's NME

Hieronder worden de vier relevante thema's aan de hand van de doelstelling, mogelijke acties en mogelijke partners beschreven.

- Natuurrijke leefomgeving
- Waterrijke leefomgeving
- Gezonde en duurzame leefomgeving
- Schone leefomgeving

5.6.1 Natuurrijke leefomgeving

Doelstelling

Kennis en inzicht geven in de natuur van de stad/wijk/platteland en de kust, en zo de betrokkenheid bij het realiseren van een leefbare, veilige, groene gemeente vergroten.

In dit kader zijn er de volgende landelijke acties

Nationale Zaaidag, Dag van het Park, Boomfeestdag, Groene maand, Nacht Vlindernacht, Natuurwerkdag, Week van het Platteland, Week van het Landschap, Wereld Dierendag, Dag van het respect.

Mogelijke samenwerkingspartners

Staatsbosbeheer, Natuurvereniging Tholen, Natuurmonumenten, IVN, Vlinderstichting, Bomenstichting, Stichting Het Zeeuws Landschap, Stichting Platform Leefbaar Platteland Tholen.

Toelichting op het thema Natuurrijke leefomgeving

Het uitgangspunt bij een natuurrijke leefomgeving is het verbeteren van de leefomgeving van de burgers. Door burgers te stimuleren waarnemingen over de natuur in de stad en het platteland te doen, worden zij betrokken bij het verbeteren van hun leefomgeving. Centraal staat respect en waardering voor mens, dier en planten. Ook kan hier de keuze worden gemaakt de recreant/toerist meer respect voor de natuur en de omgeving mee te geven.

5.6.2 Waterrijke leefomgeving

Doelstelling

Kennis, inzicht en vaardigheden vergroten op het gebied van (integraal) waterbeheer en waterconsumptie.

In dit kader zijn er de volgende internationale, landelijke en provinciale acties/activiteiten

Wereldwaterdag, Wandelen voor water, Week van het water, Week van de Zee, World Water Monitoring Day met W@tch (educatief lespakket water), Watermenukaart Zeeland.

Mogelijke samenwerkingspartners

Nationaal Park Oosterschelde, Natuurvereniging Tholen, Waterscouts, Evides, Brabant Water, Aqua 4 All, COS, IVN en het Regioteam Zuiver Zeeuws Water.

Toelichting op het thema Water

Waterkwaliteit en kwantiteit zijn zowel globaal, nationaal als lokaal van belang. In de gemeente Tholen is water een belangrijke drager van de omgeving. Als samenleving zullen we een visie moeten vormen op hoe we onze waterhuishouding in de toekomst op een duurzame wijze willen regelen. Waterbeheerders vormen een belangrijke samenwerkingspartner bij de uitwerking van de activiteiten over dit thema. Ook kan worden bekeken in hoeverre een koppeling met de Blauwe Vlag kan worden gemaakt.

5.6.3 Gezonde en duurzame leefomgeving

Doelstelling

Stimuleren van duurzaam vervoer en een duurzame energieconsumptie, om luchtverontreiniging te reduceren en klimaatverandering te keren en zo een bijdrage te leveren aan een gezonde en duurzame leefomgeving.

In dit kader zijn er de volgende internationale en landelijke initiatieven en acties

Week v/d vooruitgang, Warme Truiendag, Nationale Straatspeeldag, Nacht van de Nacht, Duurzame dinsdag, Wereld Milieudag. In 2007 organiseerde de gemeente Tholen in het kader van de Week van de Vooruitgang een scholenactie: 'Groene voetstappen' voor het basisonderwijs.

Mogelijke samenwerkingspartners

Scholen, Dorpscomités en/of Bewonersverenigingen, Milieu Centraal, Provincie Zeeland, Bureau medische milieukunde (verbonden aan de GGD) Landelijk Overleg Autoloze Zondag(LOAZ), COS, Natuurvereniging Tholen, Stichting Platform Leefbaar Platteland Tholen.

Toelichting op het thema Gezonde en duurzame leefomgeving

Een gezonde leefomgeving is op het milieugebied een belangrijk item, zoals de uitstoot van gevaarlijke stoffen, fijn stof en CO₂. De klimaatverandering en het gebruik van duurzame energie staan hoog op de landelijke politieke agenda. De gemeente is een belangrijke partner in de communicatie over mogelijke risico's op gebied van gezondheid en milieu. Inwoners informeren en laten beleven dat ze nodig zijn om goed om te gaan met energie is een stap richting een gezonde en duurzame leefomgeving.

5.6.4 Schone leefomgeving

Doelstelling

Kennis en inzicht geven in het belang van een schone leefomgeving (o.a. het voorkomen van zwerfafval en het scheiden van afval), zodat inwoners een bijdrage leveren aan een leefbare en veilige woonwijk/kern.

In dit kader zijn er de volgende landelijke acties

Campagne Nederland Schoon met activiteiten als Week van Nederland Schoon en de Wedstrijd Zwerfafval Pakkers. Voor scholen zijn er vele afvalprojecten en leermiddelen beschikbaar

Mogelijke samenwerkingspartners

Scouting, Nederland Schoon, SenterNovem, Dorpscomite's en/of Bewonersverenigingen, Scholen, Clusters groen en beheer gemeente Tholen, OLAZ, Local Boards, WildBeheerEenheid Tholen en Sint Philipsland, Zuidelijke Land- en Tuinbouw Organisatie, Stichting Platform Leefbaar Platteland Tholen, Recron, Vekabo, Hiswa, het BOD en watersportverenigingen.

Toelichting op het thema Schone leefomgeving

Een prettige leefomgeving wordt in onze maatschappij steeds belangrijker. In de openbare ruimte vertalen we deze wens in termen van schoon, heel en veilig. Naast de technische maatregelen om dit te realiseren is bewustwording en betrokkenheid van de inwoners van essentieel belang. Het geluid dat Nederland Schoon op nationaal niveau neerzet kan lokaal kracht worden bijgezet.

6. Activiteitsvoorstel 2008

6.1 Aanpak

Alles overziende zijn er zaken die geregeld moeten worden om te komen tot een gestructureerde aanpak van natuur en milieueducatie. De volgende acties zullen ondernomen gaan worden door de gemeente:

- Actie 1: Zorg voor een gestructureerd overleg over natuur- en milieueducatie van de gemeente met partijen: de Commissie NME.
- Actie 2: Stel het afsprakenkader op voor het georganiseerde overleg (de Commissie NME) met de gemeente.
- Actie 3: Organiseer de structurele taken van de gemeente ten behoeve van NME.
- Actie 4: Gezien het tijdspad wordt vooruitlopend op de inwerkingtreding van de Commissie NME een concreet activiteitenplan NME voor 2008 vastgesteld en uitgevoerd.
- Actie 5: De Commissie NME zal de gemeente Tholen adviseren over het NME-activiteitenplan 2009 en volgende jaren.

6.2 Uitvoering stappenplan gestructureerd overleg NME (actie 1 en 5)

Allereerst dient de gemeente een stappenplan uit te voeren om te komen tot een gestructureerd overleg NME: de Commissie NME. Voor het totstandkomen van de commissie NME zal in de eerste maanden van 2008 het initiatief worden genomen. De geschiedenis van NME in de gemeente Tholen leert dat er verschillend gedacht wordt over de invulling van NME. Uit dit beleidsplan blijkt dat er wel degelijk eensluidende uitgangspunten zijn te benoemen.

De gemeente neemt vanaf nu de regie op zich. De verantwoordelijkheid voor de regie en dus ook het secretariaat van de commissie NME liggen bij de gemeentelijke ambtenaar die verantwoordelijk is voor het NME-beleid.

De werkgroep zal in ieder geval twee keer per jaar samenkomen om het jaarprogramma NME voor het volgende jaar concreet uit te werken en dit jaarprogramma te evalueren en een volgend jaarprogramma globaal in de steigers te zetten. De organisaties die deelnemen aan de commissie NME kunnen in dit gezamenlijk overleg de eigen activiteiten voor de burgers van Tholen inbrengen en op de NME-agenda zetten en uitvoeren.

Concreet zullen de volgende stappen ondernomen worden:

- Stap 1. Nemen van initiatief om de commissie NME op te zetten. Uitgaande van de ambities van de gemeente zullen de partijen – partners, uitvoerders en vertegenwoordigende partijen - worden uitgenodigd deel te nemen.
- Stap 2. Met de partijen overleg voeren over de samenstelling en de invulling van de werkzaamheden van de Commissie.
- Stap 3. Onderzoeken hoe de samenwerking met partners en vertegenwoordigers optimaal vorm kan krijgen. Hierover worden afspraken gemaakt op basis van:
 - de uitgangspunten zoals geformuleerd in dit Beleidsplan NME Tholen - Visie op NME 2008 – 2012;
 - het afsprakenkader dat de gemeente op basis van het Beleidsplan NME uitwerkt.
- Stap 4. Opstellen van NME-activiteitenplan 2009 met doorkijk naar volgende jaren. De in bijlage 1 voorgestelde scenario's vormen een hulpmiddel bij het opstellen van de activiteitenplannen voor de volgende jaren.

De Commissie NME zal de gemeente Tholen adviseren over het NME-activiteitenplan 2009 en volgende jaren. Voor de uitvoering van de jaarlijkse NME-activiteiten zijn drie voorbeeldscenario's uitgewerkt. Zie hiervoor Bijlage 1.

Het NME-activiteitenplan 2009 (en volgende jaren) wordt ter vaststelling aan het College van burgemeester en wethouders voorgelegd. De gemeenteraad wordt van de gemaakte keuzes op de hoogte gebracht.

6.3 Structurele taken gemeente organiseren (actie 2 en 3)

Binnen de gemeente Tholen zullen structurele activiteiten plaats moeten vinden om natuur- en milieueducatie in te bedden binnen de gemeentelijke organisatie, het maatschappelijke leven en om de voortgang te garanderen.

Dit betekent voor de uitvoering dat de volgende zaken eerst geregeld dienen te worden binnen de gemeentelijke organisatie:

- Het beleggen van de regie voor NME bij de verantwoordelijke ambtenaar.
- Het oprichten van de Commissie NME.
- Het opstellen van het afsprakenkader voor de Commissie NME. De gemeente regelt de regievoering van NME middels een afsprakenkader over de werkwijze van het georganiseerde overleg met de (toekomstige) partners en de afnemers. Dit betreft zowel de procedurele kant alsook de inhoudelijke kant van de regievoering.

De volgende structurele activiteiten zullen georganiseerd dienen te worden:

- Starten van regulier overleg met de samenwerkingspartners binnen en buiten de gemeente Tholen plus het onderhouden van die contacten. (Dit geldt ook voor degenen binnen de gemeentelijke organisatie die zich bezig houden met bijvoorbeeld groen, water, vervoer, recreatie, communicatie en schone leefomgeving).
- Het jaarlijks maken van een gemeentelijk uitvoerings(jaar)programma NME. En zorgen voor de vaststelling daarvan door Burgemeester & Wethouders.
- Jaarlijks op basis van een jaarprogramma NME budget reserveren in de gemeentelijke begroting van capaciteit (personeel en middelen) voor NME.
- Communiceren over NME-aangelegenheden zoals:
 - o De doorgeefluikfunctie regelen. Dit betreft het adviseren en doorsluizen van vragen van scholen, organisaties, burgers naar betreffende partners NME.
 - o Het inventariseren en actualiseren van de NME-activiteiten en -middelen binnen de gemeente Tholen en daarover communiceren.
 - o Het opzetten van een aparte webpagina NME op de gemeentelijke website voor informatie over alle NME-activiteiten in de gemeente Tholen.
- Zoeken van sponsors bij de uitvoering van verschillende NME-activiteiten in de gemeente Tholen.
- Benutten van eventuele subsidiemogelijkheden.

De verantwoordelijkheid voor de uitvoering van deze taken is belegd bij een medewerker van de gemeente Tholen.

6.4 Uitvoering jaarprogramma NME 2008 (actie 4)

Rekening houdend met de vier thema's van het meerjarenplan (Natuurrijke leefomgeving, Waterrijke leefomgeving, Gezonde en duurzame leefomgeving, Schone leefomgeving) is een jaarprogramma voor 2008 uitgewerkt.

Naast het opzetten van de structurele taken voor NME worden de volgende concrete activiteiten NME uitgevoerd:

- boomfeestdag (19 maart 2008),
- een zwerfvuilactie met Koos de Vuilnismen
- de cursus duurzaam ondernemen.

Daarnaast wordt meegewerkt met het project Local Boards in de kern Sint-Maartensdijk.

Planning activiteiten 2008

18 maart 2008: Boomplantdag (Nationale Boomfeestdag)

- Doel is de houding die mensen hebben ten opzichte van de hun omringende natuur, de boom in al zijn facetten in het bijzonder, positief te beïnvloeden. Populair gezegd: kinderen en hun ouders op positieve wijze te confronteren met de noodzaak de natuur te respecteren en te onderhouden.
- Doelgroep: Basisscholen
- Actie: op locatie bomen planten ter gelegenheid van boomfeestdag met schoolkinderen.
- Mogelijke partners: Gemeentewerken, Stichting Landschapsbeheer Zeeland, Stichting Het Zeeuwse Landschap.

April & oktober/november 2008: Actie gemeente Tholen Schoon

- Doel is kennis en inzicht geven in het belang van een schone leefomgeving (o.a. het voorkomen van zwerfafval en het scheiden van afval), zodat inwoners een bijdrage leveren aan een leefbare en veilige woonwijk/kern.
- Doelgroep: Basisscholen
- Actie 1: meewerken aan project Local Boards (april)
Scholen uit Sint-Maartensdijk zijn door een particulier initiatief gemobiliseerd voor een zwerfvuilactie in Sint-Maartensdijk zelf. Deze actie kan worden ondersteund met een gastcollege over afval of een scholenproject over afval.
- Actie 2: Gemeente Tholen Schoon!
Alle Thoolse basisscholen kunnen inschrijven op een gastles van Koos de Vuilnisman (NatuurAvontuur). Hieraan gekoppeld wordt een scholenwedstrijd uitgeschreven. Een selectie van de werkstukken kan in het gemeentehuis of Scaldis Naturalis ten toon worden gesteld.
- Mogelijke partners: Gemeentewerken/afvalinzamelaar, Stichting Nederland Schoon

Zomer/najaar/winter 2008: Cursus duurzaam ondernemen

- Doel: Voor de doelgroep bedrijven wordt er een cursus duurzaam ondernemen georganiseerd met als doel bedrijven te stimuleren en handvaten te geven om te komen tot een duurzaam bedrijf.
- Doelgroep: MKB-bedrijven binnen de gemeente Tholen.
- Actie: De gemeente heeft deze cursussen in het verleden al op de agenda gehad. Ondernemers zijn zeer enthousiast. Vandaar het vervolg in ieder geval in 2008.
- Mogelijke partners: Provincie Zeeland, Stimular

Bijlagen

1. Scenario's NME
2. Lijst landelijke NME-acties en campagnes
3. Lijst actoren NME
4. Literatuur

Bijlage 1. Mogelijke scenario's NME

De gemeente kiest er voor om een breed gedragen NME-programma van de grond te krijgen en ook daadwerkelijk gestructureerd te gaan werken aan natuur- en milieueducatie.

Om dit te bewerkstelligen kiest de gemeente er voor om onderstaande scenario's voor de opzet van een gemeentelijk NME-jaarprogramma voor advies neer te leggen bij de Commissie NME. Dit zijn voorbeelden van scenario's voor een gemeentelijk NME-jaarprogramma die vanaf uitvoeringsjaar 2009 te gebruiken zijn.

Scenario 1

Gebaseerd op het idee om landelijke en/of provinciale NME-acties te vertalen naar de lokale situatie, rekening houdend met de 4 thema's van het meerjarenplan: Natuurrijke leefomgeving, Gezonde en duurzame leefomgeving, Schone leefomgeving en Waterrijke leefomgeving.

Doel: Aan te sluiten bij landelijke NME-activiteiten, zoals de Boomfeestdag, de campagne Nederland Schoon de Week van de Vooruitgang of Wereld Water Monitoring Dag (Watchen).

Uitwerking in voorbeeld activiteiten

- Een kleine zwerfvuillactie in het voorjaar met enkele basisscholen als pilot.
- De boomfeestdag met een paar scholen.
- In het najaar enkele basisscholen betrekken bij de Week van de Vooruitgang.

Voorjaar (maart of juni): Zwerfvuillactie

Op 14 maart tijdens landelijke Opschoondag, waarbij enkele basisscholen gezocht worden om deel te nemen als pilot. De scholen kunnen gebruik maken van gastcolleges over afval en een bestaand afvalproject. Dit is te combineren met een scholenwedstrijd voor groep 6 t/m 8 van het basisonderwijs voor alle basisscholen. De kinderen moeten een affiche maken over afval met een duidelijke boodschap. Deze worden ook tentoongesteld, bij voorbeeld in het gemeentehuis.

3^e woensdag in maart: Boomplantdag

Op meerdere locaties bomen planten ter gelegenheid van boomfeestdag met schoolkinderen.

Najaar (16-22 september): Week van de Vooruitgang

Lesbrief Week van de Vooruitgang voor het Basisonderwijs updaten en uitzetten op de basisscholen binnen de gemeente Tholen. Leerlingenboekjes aanbieden aan het Basisonderwijs. Ondersteuning bieden bij de organisatie van activiteiten in het kader van de Week van de Vooruitgang.

Voordelen

- Door te beginnen met een kleine zwerfvuillactie als pilot, die aansluit bij de landelijke Opschoondag, kan de gemeente bekijken of de opzet de scholen bevalt en of er draagvlak bestaat om een dergelijke actie structureel in te zetten.

Een lesproject over zwerfafval voor het basisonderwijs wordt onder de aandacht gebracht bij de scholen, zodat zij er ook daadwerkelijk gebruik van gaan maken.

- De activiteiten voor de Week van de vooruitgang zijn in 2007 door vele basisscholen enthousiast uitgevoerd. Deze activiteit zou om de twee jaar georganiseerd kunnen worden.

Nadelen

De basisscholen worden in één jaar twee maal benaderd voor deelname aan NME-activiteiten (voorjaar + najaar).

De boomfeestdag valt ook midden maart.

Scenario 2

Gebaseerd op de gemeentelijke ambitie op het terrein van duurzaamheid, rekening houdend met de vier thema's van het meerjarenplan.

Doel: De gemeente Tholen heeft in haar milieubeleidsplan er voor gekozen om duurzaamheid hoog op de agenda te zetten.

Uitwerking in twee voorbeeld activiteiten

- Een grote zwerfvuilactie in het najaar, waarbij alle scholen uit het basisonderwijs en voortgezet onderwijs en (bewoners)verenigingen benaderd worden. Het voorjaar wordt benut ter voorbereiding.
- Voor de doelgroep bedrijven wordt er een cursus duurzaam ondernemen georganiseerd.

In overleg: cursus duurzaam ondernemen

De gemeente heeft deze cursussen in het verleden al op de agenda gehad. Ondernemers zijn zeer enthousiast. Vandaar het vervolg in ieder geval in 2008.

Voorjaar (maart t/m juni): Zwerfvuil afvallessen

Aankondiging en voorbereiding van de grote gemeentelijke zwerfvuilactie, die plaats gaat vinden in september 2008. Hierbij worden alle scholen van het Basisonderwijs en het Voortgezet Onderwijs benaderd. Scholenprojecten over afval en gastcolleges worden beschikbaar gesteld. Tevens worden wijk- en buurtverenigingen aangeschreven met het verzoek om mee te doen. Bedrijven worden aangeschreven om de doelstelling van de Opruimactie te onderschrijven door zich als sponsor op te geven of mee te doen met opruimen.

Najaar (september): Vervolg Zwerfvuil opruimacties

Uitvoering van de grote Opruimactie en scholenwedstrijd van de gemeente Tholen.

Voordelen

- De scholen hebben alle tijd om de activiteiten en het scholenproject in te plannen in het nieuwe schooljaar en worden zo niet overvallen in hun planning. Bij de evaluatie kan bekeken worden of de opzet de scholen bevalt en of er draagvlak bestaat om een dergelijke actie structureel/jaarlijks in te zetten
- De gemeente doet niet alleen iets met scholen maar ook iets met de dorpsraden.
- De gemeente pakt de draad op van het verleden en gaat door met de cursussen duurzaam ondernemen voor bedrijven.

Nadelen

De gemeente sluit niet aan bij de landelijke Opschoondag in maart.

Scenario 3

Gebaseerd op regionale en lokale initiatieven, rekening houdend met de vier thema's van het meerjarenplan.

Doel: Samenwerken met regionale en lokale partners en het gebouw MFC inzetten als lokaal milieu educatief centrum voor de gemeente Tholen.

Uitwerking

Het organiseren van doe-middagen aansluitend bij drie landelijke NME-activiteiten in maart, mei en oktober. Dit gebeurt in samenwerking met het IVN en MFC en de afdeling groen/recreatie binnen de gemeente. Hierbij worden burgers van de gemeente Tholen benaderd. Uiteraard gebeurt dat ook via de scholen.

Voor- en najaar

Vorbereiding en aankondiging van doe-middagen, die gaan plaatsvinden in het voor- en najaar. Hierbij wordt contact en samenwerking gezocht met het IVN, het MFC en met de afdeling die zich bezig houdt met recreatie binnen de gemeente. Met de onderwerpen kan aangesloten worden bij bijv. de boomfeestdag in maart, de dag van het park in mei en de watermiddagen in oktober. Na overleg met de partners wordt bekeken hoe en bij welke landelijke NME-dagen er wordt aangesloten en hoe daar vorm aan gegeven kan worden.

Voordelen

Het samen optrekken bij het opzetten van activiteiten van de partners en de gemeentelijke afdelingen milieu/ groen/recreatie (en anderen) kunnen bijdragen aan de structurele samenwerking op het gebied van NME-activiteiten van de gemeente Tholen. Met deze opzet wordt er aangesloten bij de landelijke NME-activiteiten.

Nadelen

Bij alle drie NME-activiteiten worden ook de basisscholen benaderd, zodat ook zij keuzes moeten maken om te kijken of zij wel of niet willen of kunnen deelnemen aan de activiteiten. Bekeken kan worden of bepaalde activiteiten in een open of gesloten opzet uitgevoerd kunnen worden. (Gesloten betekent dan alleen voor scholen toegankelijk.)

Bijlage 2. Landelijke NME-acties en campagnes

15 februari 2008 Warme Truiendag

Initiatief van het Klimaat verbond om aandacht te vragen voor energie besparing.
Zie: www.warmetruiendag.nl

11-15 maart 2008 Week van Nederland Schoon

Stichting Nederland Schoon organiseert jaarlijks een actieweek waarmee de stichting het onderwerp zwerfafval stevig op de kaart zet. Dat zulke activiteiten telkens weer anders en verrassend worden ingericht is een vanzelfsprekende zaak. Op 15 maart is de landelijke Opschoondag waarop er in verschillende deelnemende gemeente Zwerfafvalacties georganiseerd worden. Meer informatie: www.nederlandschoon.nl

19 maart 2008 Nationale Boomfeestdag

Doel van de boomfeestdag is de houding die mensen hebben ten opzichte van de hun omringende natuur, de boom in al zijn facetten in het bijzonder, positief te beïnvloeden. Populair gezegd: kinderen en hun ouders op positieve wijze te confronteren met de noodzaak de natuur te respecteren en te onderhouden. Een landelijke stichting organiseert ieder jaar aan het begin van de lente voor leerlingen van het basisonderwijs, hun leerkrachten en de ouders de nationale boomfeestdag, gemeenten en landschapsbeheerders haken aan bij de landelijke organisatie. Ieder jaar heeft de boomfeestdag een eigen thema. Meer informatie: www.boomfeestdag.nl

22 maart 2008 Wereld Waterdag (17-22 maart 2008 Wandelen voor Water)

De dag heeft ieder jaar een ander thema. Het doel van de Wereldwaterdag campagne is: 1e het bevorderen van het voorbereid zijn op rampen en het delen van kennis op regionaal niveau, en 2^e het vergroten van het publieke bewustzijn over de diverse elementen van rampen die met water te maken hebben. Het is eveneens de bedoeling wereldwijd politieke en gemeenschapsacties ter voorkoming en vermindering van water gerelateerde rampen te inspireren, opdat levens en bezittingen gered zouden kunnen worden. Vanuit het COS in samenwerking met een aantal partners wordt er rondom deze dag altijd Wandelen voor Water georganiseerd voor het basisonderwijs. Meer informatie: www.wandelenvoorwater.nl

12 april 2008 Nationale Zaaidag

Op de nationale zaaidag geven verschillende organisatie invulling aan het onderwerp biodiversiteit. Door op verschillende locaties in Nederland om 12 uur een bijzonder bloemenmengsel in te zaaien. De nationale proeftuin is de landelijk initiatiefnemer van de zaaidag op 12 april. Op de website van de nationale proeftuin kun je bloemenzaad uit eigen tuin of bloembak gratis aanbieden, aanvragen en ruilen met anderen. Je vindt er meer dan 1500 'soorten' gratis bloemenzaad en goede raad. Help de natuur ook een handje en geniet ervan in je eigen tuin! Meer informatie: www.denationaleproeftuin.nl

25 mei 2008 Dag van het Park

Inwoners worden uitgenodigd om een dag te genieten van het groen in hun stad. De Dag van het Park begint een traditie te worden op de laatste zondag van mei. Veel parken komen tot leven door de organisatie van culturele, culinaire en sportieve activiteiten. Met de Dag van het Park vragen gemeenten en ANWB aandacht voor het binnenstedelijk groen. Een prima gelegenheid voor een dagje uit in de eigen stad. In alle deelnemende parken worden tal van activiteiten georganiseerd door de gemeenten, voor zowel jong als oud. Meer informatie: www.dagvanhetpark.nl

28 mei 2008 Nationale straatspeeldag

Veilig Verkeer Nederland (VVN) organiseert jaarlijks in meer dan duizend straten de 'Nationale straatspeeldag'. Een dag om aandacht te vragen voor de verkeersveiligheid in de straat en duurzaam vervoer. De Nationale straatspeeldag staat daarnaast al jaren bekend als speeldag. U sluit een straat af voor het verkeer zodat kinderen eens per jaar veilig kunnen spelen. U kunt bijvoorbeeld spelen organiseren die verband houden met veilig verkeer. Vele buurtverenigingen, buurthuizen, basisscholen, VVN-vrijwilligers, bewonersgroepen en anderen organiseren jaarlijks een Straatspeeldag in hun straat of wijk. Meer informatie: www.vvn.nl

5 juni 2008 Wereld Milieudag

De Verenigde Naties hebben 5 juni uitgeroepen tot wereldmilieudag. Er wordt vooral internationaal veel aandacht aan besteed, landelijk is er geen organisatie die zich bezig houdt met het organiseren van verschillende activiteiten op deze dag. Echter verschillende scholen sluiten wel aan bij het thema en organiseren juist wel op deze dag een milieu project of iets dergelijks. Via het kennisnet kunnen docenten een lesbrief downloaden. Meer informatie over de wereld milieudag op: www.unep.org/wed

Juli 2008 Week van het (drink)water

Via een grote mediacampagne en een website wordt door de drinkwaterbedrijven in Nederland aandacht gevraagd voor schoon drinkwater in Nederland en de verhoudingen tot de rest van de wereld. Er worden verschillende activiteiten georganiseerd zoals: wandelen door een waterwingebied, waterpoëzie in nationaal park en een waterspel met ludieke prijzen. Meer informatie op de site www.weekvanhetwater.nl en www.verswater.nl

September 2008 Groene maand

De natuur in! Jaarlijks organiseren organisaties die zich inzetten voor natuur, milieu, landbouw, recreatie en toerisme de Groene Maand. Zij nodigen u uit om in september de natuur in te trekken, op zoek naar natuur in stad en land. Tijdens de Groene Maand worden er honderden 'groene' publieksactiviteiten georganiseerd in het hele land. Bijvoorbeeld wandelingen en fietstochten met gids, rondleidingen, tentoonstellingen, informatiemarkten, kinderactiviteiten en themalezingen. De organisatoren bieden in september ook aantrekkelijke groene kortingen, arrangementen en bijzondere acties. De Groene Maand heeft elk jaar een ander thema om actuele natuuronderwerpen te belichten. Meer informatie: www.groene-maand.nl

29 augustus 2008 Nachtvliedernacht

De Nationale nachtvliedernacht is georganiseerd door de Vlinderstichting in samenwerking met Werkgroep Vlinderfaunistiek van EIS Nederland, zet de nachtvlieders in het "zonnetje". Hiermee willen de organisatoren: -Zoveel mogelijk mensen op een spannende manier kennis laten maken met nachtvlieders en tegelijkertijd verspreid over het hele land gegevens van nachtvlieders verzamelen. Voor meer informatie neemt u contact op met de Vlinderstichting 03174 67346 of via de website www.vlinderstichting.nl.

2 september 2008 Duurzame dinsdag

Op deze dag, twee weken voor Prinsjesdag, vragen we de aandacht van Kabinet en Tweede Kamer voor Duurzame Ontwikkeling. Het thema is 'Bagage voor een duurzame samenleving. Wat kunnen we leren van elkaar?' Binnen dit thema zal er aandacht zijn voor projecten en ideeën waar interactie, interculturele en mondiale uitwisseling centraal staan. In de aanloop naar Duurzame Dinsdag nodigen we iedereen uit om bagage aan te leveren voor een duurzame samenleving. Bagage waarbij ieder jaar een ander thema centraal staat. Alle initiatieven die ingediend worden via de site www.duurzamedinsdag.nl komen in het Duurzame Koffertje en aangeboden aan de betreffende Minister. Meer informatie: www.duurzamedinsdag.nl

16-22 september 2008 Week van de Vooruitgang

Deze week is een initiatief van de Europese commissie. In veel steden van Europa wordt gehoor gegeven aan deze oproep om duurzame mobiliteit te promoten. Het toenemende autoverkeer zorgt er namelijk voor dat de leefbaarheid, veiligheid en gezondheid in stedelijke gebieden sterk onder druk komen te staan. De week vindt plaats in de derde week in september. Meer informatie: www.weekvandevoortgang.nl

22 t/m 29 oktober 2008 Wetenschapsweek of Wetenweek

Tijdens de jaarlijkse WetenWeek laten honderden instellingen in heel Nederland het brede publiek kennismaken met wetenschap en techniek en de invloed die zij hebben op onze samenleving. De WetenWeek wordt georganiseerd in opdracht van Stichting Nationaal Centrum voor Wetenschap & Technology (NEMO). Organisatie WetenWeek, Postbus 302, 1000 AH Amsterdam, tel: 020-5040206, fax: 020-5040225, e-mail: wetenweek@e-nemo.nl Tijdens de WetenWeek is iedereen onderzoeker, want de WetenWeek is hét evenement om kennis te maken met wetenschap en techniek. Je kunt meedoen met experimenten, demonstraties, rondleidingen, games en nog veel meer. Meer informatie: www.wetenweek.nl

25 oktober Nacht van de Nacht

Stichting Natuur en Milieu en De Provinciale Milieufederaties, de initiatiefnemers van de nacht-activiteiten roepen gemeenten op om op 27 oktober de verlichting van één of meerdere symbolen te doven. Verder roepen ze zoveel mogelijk andere organisaties op De Nacht van de Nacht te ondersteunen met nacht- en avondactiviteiten.

Meer informatie: www.laathetdonkerdonker.nl

November 2008 MADD/Natuurwerkdag:

Iedereen aan de slag op de Natuurwerkdag! Je kunt terecht op één van de 230 mooie plekken in heel Nederland. Duizenden mensen op deze dag tegelijk aan de slag. Onder professionele begeleiding kun je gaan plaggen, snoeien, knotten en vooral genieten! Wil je ook een dag fysiek bezig zijn en een gezellige dag met anderen in de frisse buitenlucht doorbrengen? Houd dan deze website in de gaten want er is heel veel werk te verrichten waarmee de natuur erg geholpen is!

Meer informatie: www.natuurwerkdag.nl / www.makeadifferenceday.nl

November 2008: Dag van Respect

Het doel van de Stichting Dag van Respect is inhoud geven aan het begrip 'respect'. In gesprekken met jongeren uit de doelgroep blijkt dat 'respect' veelal een loze kreet is. Het is een veelgehoord en gebruikt woord onder jongeren, maar wat houdt respect nu eigenlijk in? Hoe belangrijk is het om de ander te laten zijn wie hij is, hem die ruimte te geven en zelf de ruimte te mogen nemen? Respect wordt voor de kinderen onderverdeeld in drie thema's: 1. Respect voor elkaar, 2. Respect voor natuur en milieu, 3. Respect voor de samenleving. Meer informatie www.dagvanrespect.nl

Juni 2008 week (dag) van het Platteland

De stichting Vrienden van het Platteland organiseert jaarlijks in de maand juni de week van het platteland. In 2007 was voor het eerst de Dag van het Platteland georganiseerd door deze stichting samen met de 220 BoerenBond- en Welkoopwinkels. De ontmoeting tussen 'boeren, burgers en buitenlui' staat centraal. Het idee hierachter is dat boeren en burgers elkaar vinden in wat van waarde is in het leven: verantwoord omgaan met de natuur en schepping, zorg voor de omgeving en ruimte, en rust om op adem te komen. Tijdens de dag en de week van het Platteland worden diverse activiteiten georganiseerd, zoals verschillende demonstraties en verkoop van boerderijproducten, unieke boeren fiets- en wandelroutes opengestelde boeren-bedrijven etc.

Meer informatie www.dagvanhetplatteland.nl

20 t/m 28 september 2008 Week van het Landschap

In de acht dagen durende Week van het Landschap laten de [Provinciale Landschappen](http://www.provincie.nl) zien hoe zij natuurterreinen beheren. Elke provincie in Nederland heeft zijn eigen Provinciale Landschap. Deze tuiniers-in-het-groot laten in de Week aan een groot publiek zien hoe zij tezamen ruim zeventienhonderd natuurterreinen met een totale oppervlakte van bijna 100.000 hectare beheren en onderhouden. Het programma bestaat uit wandel- en fietstochten, excursies onder leiding van een natuurgids, demonstraties van bosambachten, tentoonstellingen, lezingen en natuuractiviteiten voor kinderen. De locaties wisselen ieder jaar. Elk jaar is er een ander thema. De Week van het Landschap vindt plaats in de laatste volle week van september (tot en met zondag). Meer informatie www.landschappen.nl

24 t/m 31 mei 2008 Week van de Zee

De volgende Week van de Zee is van 24 t/m 31 mei 2008. Het thema is dan 'Gevaren', met onder meer aandacht voor een duurzame scheepvaart. De Week van de Zee heeft als doel mensen bewust te maken van het belang en de waarde van de kust en de zee.

Meer informatie www.weekvandezee.nl

4 oktober 2008 Wereld Dierendag

Dierendag is een dag die wereldwijd op de agenda staat als een moment waarop extra aandacht wordt besteed aan de [rechten van dieren](http://www.rechtenvanieren.nl). Miljoenen mensen over de hele wereld vieren op 4 oktober Werelddierendag. Deze speciale dag voor dieren hebben we te danken aan Franciscus van Assisi. Franciscus leefde in de twaalfde eeuw en zette zich zijn leven lang in om armen, zieken en dieren te helpen. Hij stierf op 4 oktober 1226 en werd niet lang daarna heilig verklaard. Dankzij zijn inzet werd, tijdens het dierenbeschermingscongres in 1929, zijn sterfdag uitgeroepen tot Werelddierendag.

Meer informatie www.werelddierendag.nl

Elk jaar van 18 september tot 18 oktober doen jongeren over de hele wereld wateronderzoek. Zij willen laten zien dat mensen zelf invloed hebben op de kwaliteit van het water. Er worden tijdens het 'Watchen' (onderzoek) verschillende meetgegevens verzameld, zoals temperatuur, doorzicht en zuurgraad van het water en voorkomende planten en dieren langs de waterkant. Deze gegevens worden samengevat in een waterrapport wat zelf online geplaatst wordt op www.watchweb.nl. WWM-Day werkt met een database op Internet. Wereldwijd kunnen onderzoeksgegevens ingevuld worden. Alle Watch-activiteiten worden gekoppeld aan WWM-Day.

Meer informatie www.watchweb.nl of www.worldwatermonitoringday.org

Elk jaar organiseert een groot aantal bezoekerscentra een 1001-soortendag/weekend. Soortenexperts en bezoekers tellen de verschillende soorten planten en dieren in het natuurgebied rondom het centrum. Veel centra organiseren speciale excursies en activiteiten over het thema biodiversiteit. Biodiversiteit heeft te maken met soortenrijkdom, variatie in leefgebieden en het behoud van deze gebieden.

Meer informatie www.bezoekerscentrum.info

Bijlage 3. Actorenoverzicht NME Tholen

(Dit overzicht is niet uitputtend.)

IVN Consulentenschap Zeeland

Het IVN Consulentenschap Zeeland is de spin in het web voor natuur- en milieueducatie (NME). Met haar grote deskundigheid en kennis van leerprocessen, producten en diensten op NME-gebied vervult het Consulentenschap een belangrijke kennisrol.

De medewerkers bieden advies, ondersteuning, begeleiding en kennis aan vrijwilligers- en beroepsorganisaties binnen het hele spectrum van landschap, natuur, milieu en duurzaamheid. Er wordt lokaal, provinciaal, regionaal en landelijk overlegd en samengewerkt met vele organisaties op het vlak van natuur- en milieueducatie.

Het IVN brengt mensen en kennis bij elkaar en verbindt verschillende groepen en organisaties, zonder er tussen in te gaan staan.

Het IVN zorgt ervoor dat:

- basisonderwijs en voorgezet onderwijs toegang hebben tot natuur- en milieulespakketten van goede kwaliteit, waarbij nieuwe thema's en ontwikkelingen regelmatig onder de aandacht gebracht worden;
- vrijwilligers hun taken kunnen blijven uitvoeren en daarmee mensen uitnodigen om de natuur meer te beleven;
- beroepskrachten uit het NME-veld gefaciliteerd en geïnformeerd worden en dat er stimulatie is voor samenwerking, deskundigheidsbevordering en het breder inzetten van kennis en vaardigheden;
- beleidsmakers en overheden gebruik leren maken van NME als een zeer nuttige bijdrage bij beleidsvorming en -implementatie;
- het aanbieden van natuurgerichte recreatie gestimuleerd wordt en hier meerdere partijen bij betrokken worden;
- mensen door middel van voorlichting en educatie het Nationaal Park Oosterschelde meer gaan waarderen, respecteren en beleven.

Het Consulentenschap is gevestigd in gebouw Het Ravelijn te Goes, samen met de Zeeuwse Milieufederatie (ZMF), de Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ) en het Centrum voor internationale samenwerking (COS), waarmee regelmatig wordt samen gewerkt.

Het IVN draagt bij aan een duurzame samenleving door mensen te betrekken bij natuur, milieu, landschap en leefomgeving. In elke provincie zijn IVN-beroepskrachten werkzaam in een IVN Consulentenschap en vrijwilligers in lokale afdelingen. In Zeeland zijn drie lokale afdelingen: De Bevelanden, Walcheren en Schouwen-Duiveland.

Het Zeeuwse IVN Consulentenschap bestaat sinds 1981. Zij bieden advies, ondersteuning, begeleiding en kennis aan vrijwilligers- en beroepsorganisaties binnen het hele spectrum van natuur, landschap, milieu en duurzaamheid.

Viermaal per jaar geeft IVN Consulentenschap Zeeland een digitale nieuwsbrief uit. Met het ritme van de seizoenen ontvangen relaties en belangstellenden de nieuwsbrief per e-mail. Deze nieuwsbrief bevat informatie over natuur, milieu en landschap, informatie over het Consulentenschap, maar ook artikelen over ontwikkelingen, activiteiten en cursussen.

Zeeuwse Milieufederatie

De Zeeuwse Milieufederatie is een onafhankelijke deskundige natuur- en milieuvereniging. Bij haar zijn 1200 individuele leden aangesloten en 24 regionale en in de regio actieve landelijke natuur- en milieuorganisaties. De ZMF is een onderdeel van een brede natuur- en milieubeweging in Nederland, waarbij zo'n duizend vrijwilligersorganisaties zijn aangesloten. De Zeeuwse Milieufederatie werkt aan ecologische duurzaamheid: een rijke natuur, een schoon milieu en een mooi landschap. Als het ecologisch goed zit, bevordert dat welzijn, gezondheid en veiligheid van mensen.

In de (Zeeuwse) praktijk gaat het vooral om:

- behoud en versterking van de natuur, met name die van het Delta-landschap met zijn schorren, slikken en overgangen tussen land en water.
- het terugdringen van energieverbruik en het vergroten van het aandeel duurzame energie, en tegengaan van vervuiling van lucht, bodem en water en van stank- en geluidshin-

der. Anders gezegd: het stimuleren van milieuvriendelijke productie- en bedrijfsprocessen en duurzaam ondernemen.

- het verbeteren van de leefomgeving, zowel op het platteland als in de stad: die moet zowel schoon als aantrekkelijk zijn. Aanleg van wegen, bedrijfsterreinen en andere bebouwing alleen als het niet anders kan, en zo goed mogelijk ingepast in het landschap.
- het stimuleren van landbouw met zo weinig mogelijk vervuiling van milieu en landschap.
- integraal waterbeheer: aandacht voor waterkwaliteit, tegengaan van verdroging door waterbesparing en waterberging naast en in plaats van waterafvoer.
- intensief en zuinig gebruik van de Zeeuwse ruimte zodat ook in de toekomst de Delta groen blijft en het bebouwd gebied beter wordt benut

Natuurvereniging Tholen

De Natuurvereniging Tholen is ene vereniging van vrijwilligers die werkt aan natuur- en milieubehoud binnen de gemeente Tholen. De activiteiten vinden plaats in de Jeugdwerkgroep, de werkgroep Landschapsbeheer, de Plantenwerkgroep, de werkgroep Planologie en de Vogelwerkgroep. Door middel van educatie, terreinonderhoud en door te reageren op planologische ontwikkelingen worden de doelen nagestreefd. Natuurvereniging Tholen heeft gidsen beschikbaar voor rondleidingen en organiseert regelmatig cursussen, lezingen en excursies.

Stichting het Zeeuwse Landschap

Stichting Het Zeeuwse Landschap zet zich sinds 1936 actief in voor het beschermen van natuur en landschap in de provincie. Dat gebeurt op de eerste plaats door aankoop en beheer van natuurgebieden en cultuurhistorisch belangrijke terreinen. De Stichting beschermt inmiddels vele tientallen terreinen met een gezamenlijk oppervlak van zo'n 8000 hectare, variërend van grote natuurgebieden zoals de Yerseke Moer en het Verdronken Land van Saeftinghe, tot kleine vliedbergterreinen en historische wallencomplexen.

Het Zeeuwse Landschap zorgt ervoor dat door een actief terreinbeheer de natuurlijke, landschappelijke en cultuurhistorische waarden in stand blijven of worden hersteld. Dat vraagt om een zorgvuldige aanpak die van gebied tot gebied kan verschillen. Soms is verbetering van de waterhuishouding in het gebied nodig, elders kan begrazing door runderen of schapen de natuurwaarden verhogen, in weer een ander terrein is selectief maaibeheer het beste. Als het maar enigszins kan, zijn de terreinen van Het Zeeuwse Landschap opengesteld voor het publiek, soms vrij toegankelijk, soms in de vorm van een excursie.

Stichting Landschapsbeheer Zeeland (SLZ)

De Stichting Landschapsbeheer Zeeland is een organisatie met een positie tussen de traditionele natuurbescherming en de particuliere grondeigenaren, ze richt zich vooral op de praktische uitvoering van het natuur- en landschapsbeheer, en niet op het in eigendom krijgen van landschapselementen. Daarin ligt ook het verschil met organisaties als Natuurmonumenten en het Zeeuwse Landschap, die "gericht" zijn op het in eigendom en/of het beheer verwerven van natuurgebieden. Belangrijk einddoel is dat mensen zélf aan de slag gaan met de zorg voor het landschap bij hen in de buurt.

De belangrijkste doelgroepen zijn particuliere grondeigenaren en vrijwilligers. SLZ staat voor een actieve zorg voor het landschap in de eigen omgeving. Om dit te bereiken zijn verschillende partijen in het bestuur van SLZ vertegenwoordigd.

SLZ is onderdeel van het samenwerkingsverband van de twaalf provinciale organisaties. Landschapsbeheer Nederland staat voor de actieve zorg van het Nederlandse cultuurlandschap.

COS Zeeland

COS, centrum voor internationale samenwerking, werkt aan het draagvlak voor ontwikkelings-samenwerking. Voorlichting, educatie, actieve betrokkenheid bij internationale vraagstukken, daar gaat het om. COS Zeeland adviseert, werkt in opdracht en ontwikkelt eigen projecten over thema's als ontwikkelingssamenwerking, duurzame ontwikkeling en diversiteit.

Nationaal Park Oosterschelde

Een Nationaal Park is een internationaal erkend begrip. Overal ter wereld worden waardevolle natuurgebieden en ecosystemen behouden, beschermd en ontwikkeld door ze als nationaal park aan te wijzen. In 1980 is de Nederlandse overheid begonnen met de voorbereidingen van een heel stelsel van Nationale Parken in Nederland. Op het moment zijn er 19 van deze extra beschermde natuurgebieden (excl. Hoge Veluwe en Veluwezoom). Deze parken zijn opgericht om de natuur te beschermen en waar mogelijk te ontwikkelen.

Doordat er internationale afspraken zijn gemaakt, is de rijksoverheid verantwoordelijk voor het functioneren van het Nederlandse Nationale Parkenstelsel.

Het Beheers- en Inrichtingsplan van Nationaal Park Oosterschelde is op 8 mei 2002 goedgekeurd en vanaf die tijd is de Oosterschelde een officieel Nationaal Park. Ook is vanaf deze datum het overlegorgaan verantwoordelijk geworden voor het functioneren van het Nationaal Park. Het Beheers- en Inrichtingsplan heeft als titel 'Van de parels en het slik'.

Het instellen van Nationale Parken gebeurt vanuit een internationale afspraak om grote natuurgebieden te behouden, waarin één of meer belangrijke ecosystemen voorkomen. Ze worden ingesteld door de Minister van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, met instemming van de eigenaren, beheerders en andere betrokken instanties. Nederlandse Nationale Parken zijn aaneengesloten natuurgebieden van tenminste 1000 hectare (10 km²) met bijzondere natuurwaarden. Zij zijn alle kerngebieden van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Dit is het Nederlandse stelsel van natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden en verbindende zones zoals dat is vastgelegd in het Structuurschema Groene Ruimte (SGR). Nationale Parken zijn aandachtsgebieden van de Rijksoverheid. Nationale Parken in Nederland hebben vier doelstellingen: natuurbehoud en -ontwikkeling, natuurgerichte recreatie voorlichting en educatie, wetenschappelijk onderzoek.

Staatsbosbeheer regio Zuid

Al sinds 1899 beheert Staatsbosbeheer in opdracht van de overheid bossen en andere natuurgebieden. Met ongeveer 246.000 hectare verspreid over het land, is Staatsbosbeheer de grootste natuurbeheerder in Nederland. De organisatie beheert niet alleen maar bossen. Het bos beslaat 'slechts' 90.000 hectare, de overige 140.000 hectare bestaan onder meer uit duinen, heide, uiterwaarden en moerasgebieden. Staatsbosbeheer staat voor het instandhouden, herstellen en ontwikkelen van bos-, natuur-, landschaps- en cultuurhistorische waarden en de zorg voor verschillende cultuurhistorische elementen als forten en landgoederen. Voor Staatsbosbeheer staat het werken aan een duurzame leefomgeving voor mens, plant en dier centraal. Om een blijvende relatie tussen mens en natuur te stimuleren kiest Staatsbosbeheer voor natuur die meerdere functies vervult en waarvan de mens onderdeel is. Staatsbosbeheer beheert op Tholen een aantal natuurgebieden.

De huidige positie van Staatsbosbeheer geeft de organisatie ruimte om in te spelen op wensen van de maatschappij en zelfstandig op te treden waar het gaat om samenwerking en belangenbehartiging.

Stichting Platform Leefbaar Platteland Tholen /Gebouw Scaldis Naturalis

De Stichting beschikt over een multifunctioneel gebouw: Scaldis Naturalis. Dit multifunctioneel centrum ligt midden op het eiland Tholen aan de Kastelijnsweg in Sint-Maartensdijk. Het gebouw is gesticht met subsidies van de Europese Unie, het Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, de Provincie Zeeland en met bijdragen van onder andere de gemeente Tholen, Staatsbosbeheer en het Nationaal Park Oosterschelde. Scaldis Naturalis is een activiteiten-centrum voor de Thoolse gemeenschap en voor recreanten.

In het multifunctioneel centrum Scaldis Naturalis worden regelmatig exposities van o.a. Staatsbosbeheer gehouden. Scaldis Naturalis is ook het startpunt van enkele wandel- en fietsroutes in de omgeving. De kinderboerderij en Heemtuin zijn dichtbij.

Kinderboerderij en Heemtuin 't Lamsortje

De kinderboerderij en de heemtuin liggen vlakbij de camping de Muie en het multifunctioneel centrum Scaldis Naturalis. De Oosterschelde bevindt zich op een steenworp afstand.

De kinderboerderij herbergt tal van boerderijdieren, die door jong en oud van dichtbij kunnen worden bekeken, geaaid, geknuffeld. Voor kinderen is het mogelijk te helpen bij de verzorging van de boerderij en de dieren. In de heemtuin bevinden zich vooral planten, maar ook insecten en vogels die van oorsprong voorkomen in het gevarieerde landschap van Tholen en Sint Philipsland. Verschillende soorten landschappen die op Tholen voorkomen, met elk hun eigen planten en dieren, komt u in het klein ook in de heemtuin tegen.

Waterschap Zeeuwse Eilanden

Het waterschap draagt zorg voor de kwantiteit van het water (tegengaan van wateroverlast en watertekort en een optimaal peilbeheer voor landbouw, natuur en bebouwd gebied), de kwaliteit van water (schoon oppervlaktewater, zuivering van afvalwater) en de veiligheid tegen water (bescherming tegen overstrooming).

Het Waterschap Zeeuwse Eilanden beheert het oppervlaktewater, zuivert rioolwater, zorgt voor veilige dijken, beheert en onderhoudt de polderwegen en heeft de bestrijding van muskusratten onder zijn hoede.

Het werkgebied van Zeeuwse Eilanden is Schouwen-Duiveland, Tholen, Sint Philipsland, Zuid-Beveland, Noord-Beveland en Walcheren. Tien gemeenten vallen in dit gebied. Dat zijn: Middelburg, Vlissingen, Veere, Noord-Beveland, Goes, Borsele, Kapelle, Schouwen-Duiveland, Reimerswaal en Tholen. Zeeuws-Vlaanderen heeft een eigen waterschap.

Het Waterschap heeft een educatief project: Droppie Water. Dit is een site voor alle kinderen die op de basisschool zitten. Er zijn spelletjes te doen en er staat ook veel informatie op voor spreekbeurten en werkstukken. Ook worden er gastlessen door het waterschap verzorgd en bestaat de mogelijkheid voor een rondleiding op een waterzuivering.

Evides Waterbedrijf

Evides is het Zeeuwse drinkwaterbedrijf in de gemeente Tholen. Evides ontwikkelt ook lespakketten over water. Het onderwerp "water" komt op zowel het basis- als het voortgezet onderwijs in allerlei lesmethoden aan de orde. In het kader van een project over drinkwater levert het bedrijf aanvullende informatie, die betrekking heeft op de eigen regio.

Samen met Rijkswaterstaat en het waterschap Hollandse Delta heeft Evides de spel-CD Aakwa en de verborgen watervervuilers laten maken. Deze CD, die bedoeld is voor de groepen 7 en 8 van het basisonderwijs, laat spelenderwijs zien wat mensen zoal kunnen doen om de bronnen voor ons drinkwater schoon te houden.

Ook is er een DVD ontwikkeld: "Hoe krijg je schoon en lekker drinkwater?". Deze DVD, die voornamelijk bedoeld is voor het basisonderwijs in Zeeland, laat zien hoe je uit grond en duinwater lekker drinkwater kunt maken.

Brabant Water

Op Sint Philipsland levert Brabant Water drinkwater. Het Brabantse drinkwaterbedrijf voorziet 2,4 miljoen inwoners van vrijwel heel Noord-Brabant van drinkwater.

Jaarlijks verzorgen de 34 waterproductiebedrijven de winning en zuivering van circa 200 miljoen m³ water. Via een hoofdleidingnet van bijna 17.000 kilometer brengt Brabant Water drinkwater bij zo'n 1.000.000 klanten thuis. Er werken ongeveer 700 medewerkers.

Het drinkwater in Noord-Brabant wordt gewonnen uit grondwater. Brabant Water pompt dit grondwater op in waterwingebieden. Deze liggen vaak midden in de natuur. De kwaliteit van het grondwater hangt dus af van de bescherming van de bron door de mens en de natuur. Brabant Water steekt daarom veel energie in het beschermen van grondwater en natuur. De natuurgebieden worden ecologisch beheerd. Dat wil zeggen dat Brabant Water zich richt op het behouden, versterken of ontwikkelen van de bestaande natuur in deze waterwingebieden. In sommige gebieden is recreatie mogelijk en daar zijn fiets- en wandelroutes voor ontwikkeld. Op de site van Brabant Water is een apart deel ingericht voor educatieve activiteiten. Daarnaast heeft Brabant Water speciaal voor de jeugd een aparte site - www.duikerinbrabantwater.nl - ingericht over "Waarom mensen drinkwater gebruiken, hoe de natuur voor drinkwater zorgt en hoe mensen voor drinkwater zorgen."

Zeeuwse Reinigingsdienst (ZRD) en Openbaar Lichaam Afvalstoffenverwijdering Zeeland (OLAZ)

De ZRD is een gezamenlijk initiatief van DELTA NV en de Zeeuwse gemeenten. De hoofdtak van de ZRD is de inzameling van huishoudelijk afval. Daarnaast biedt de ZRD aanvullende diensten op reinigingsgebied, zoals: het handmatig of machinaal vegen van straten en pleinen, het reinigen van kolken, het inzamelen grofvuil en kca, beleidsonderzoek en -advisering op het gebied van afvalstoffen, en het inzamelen oud papier en karton. Het OLAZ beheert de milieustraten voor de ZRD.

De ZRD is als reinigingsdienst van nature betrokken bij een goede leefomgeving.

Naast haar kernwerkzaamheden, organiseert de ZRD in samenwerking met de Zeeuwse gemeenten, het OLAZ (Openbaar Lichaam Afvalstoffen Zeeland) en het IVN Consulentenschap activiteiten die een educatief karakter hebben. Zo is er een meerjarenprogramma voor afvaleducatie uitgewerkt. Dit programma wordt grotendeels door de OLAZ gefinancierd.

In dit kader worden jaarlijks in alle delen van Zeeland zogenaamde afvalfietsritten opgezet, waarbij scholieren uit het voortgezet onderwijs al fietsend kennis nemen van de afvalverwerking in het bedrijfsleven.

Regioteam Zuiver Zeeuws Water

Het Regioteam Zuiver Zeeuws Water voert projecten uit die gericht zijn op het terugdringen van verontreiniging van het oppervlaktewater vanuit diffuse bronnen. Zij bestaat uit vertegenwoordigers van Rijkswaterstaat, de Zeeuwse Waterschappen, de Vereniging van Zeeuwse Gemeenten, de Provincie Zeeland en de Zeeuwse Milieufederatie.

Bijlage 4. Literatuuroverzicht

**Samen op weg naar meer duurzaamheid
Zorgen voor het Thoolse milieu van morgen
Milieubeleidsplan 2003-2008**

Gemeente Tholen, 2003

Milieuprogramma 2007

Gemeente Tholen, 2006

Startnotitie beleidsplan natuur- en milieueducatie Gemeente Tholen

Gemeente Tholen, 2007

Nota Burgerparticipatie Tholen

Samen Sturen

Gemeente Tholen, 2005

Beleidsplan Communicatie

Van voorlichting naar communicatie

Gemeente Tholen, 2005

Waterplan Tholen 2004 – 2008

Samen op weg naar een gezond en veilig watersysteem

Gemeente Tholen, 2004

Hoe duurzaam is NME

Veldwerk Nederland & Universiteit Utrecht, 2006.

Ankers voor de Toekomst

Toekomstvisie Zeeuwse NME-Centra

Uitgave in opdracht van het IVN Consulentschap Zeeland met subsidie van de provincie Zeeland, 2002.

Nota Natuur- en Milieueducatie

Op weg naar een meer duurzame samenleving

Provincie Zeeland, 2000

NME voor het basisonderwijs op Tholen

Samen werkt beter

IVN Consulentschap Zeeland en de Zeeuwse NME-centra, Stichting Het Zeeuwse Landschap en Staatsbosbeheer, 2007

Watermenukaart Zeeland

Een smakelijke manier om te leren over water in de basisschool

IVN Consulentschap Zeeland en de Zeeuwse NME-centra, Regioteam Zuiver Zeeuws water en Evides Waterbedrijf

Meerjarenprogramma NMEerpunt West-Brabant 2006 – 2009

RMD West-Brabant, 2005

Startnotitie Pluspunten Bergen op Zoom

Van NME naar Bergs EducatiePlusPunt

Gemeente Bergen op Zoom, 2005

Duurzaam Zeeland

Duurzaam Zeeland is de internetpoort voor duurzame ontwikkeling in Zeeland.
www.duurzaamzeeland.nl

Nota Kiezen, leren en meedoen

Naar een effectieve inzet van NME in Nederland, 2008 – 2011

Ministeries van VROM, LNV en OCW, februari 2008